

**UNIWERSYTET EKONOMICZNY W KRAKOWIE  
WYDZIAŁ FINANSÓW**

**mgr Anna Moździerz**

**Czynniki nierównowagi strukturalnej  
finansów publicznych w Polsce**

**Praca doktorska  
napisana pod kierunkiem  
prof. zw. dr hab. Stanisława Owsiaaka**

Kraków 2007

## Spis treści

	str.
<b>Wprowadzenie</b> .....	5
<b>Rozdział I.</b> <b>NIERÓWNOWAGA FINANSÓW PUBLICZNYCH W ŚWIETLE</b> <b>WYBRANYCH TEORII EKONOMICZNYCH</b> .....	12
1. Podejście klasyczne do nierównowagi finansów publicznych.....	12
2. Rewolucja keynesowska .....	17
3. Ricardiański teoremat ekwiwalentności .....	26
4. Koncepcja Jamesa Tobina .....	29
5. Nowy konserwatyzm fiskalny .....	31
6. Zalecenia neokeynesowskie .....	33
7. Nowa ekonomia klasyczna (podejście niekeynesowskie) .....	36
8. Najnowsze podejście do nierównowagi budżetowej .....	42
<b>Rozdział II.</b> <b>TRUDNOŚCI INTERPRETACYJNE ZJAWISKA NIERÓWNOWAGI</b> <b>FINANSÓW PUBLICZNYCH</b> .....	49
1. Miary nierównowagi .....	49
1.1. Ujęcie bezwzględne .....	50
1.2. Ujęcie relatywne .....	60
1.3. Ujęcie kasowe .....	61
1.4. Ujęcie memoriałowe .....	62
1.5. Koncepcja deficytu ekonomicznego .....	68
2. Dyskrecjonalne podejście do nierównowagi .....	69
3. Normatywne podejście do nierównowagi .....	71
3.1. Rodzaje regulacji .....	71
3.2. Regulacje krajowe .....	73
3.3. Regulacje wspólnotowe .....	77
<b>Rozdział III.</b> <b>NIERÓWNOWAGA STRUKTURALNA - METODY WYZNACZANIA</b> <b>I DETERMINANTY</b> .....	83
1. Kwantyfikacja nierównowagi strukturalnej w oparciu o lukę produkcyjną .....	83
2. Pomiar luki produkcyjnej .....	85
3. Elastyczność dochodów i wydatków budżetowych .....	91
4. Wrażliwość dochodów i wydatków budżetowych na zmiany luki produkcyjnej.....	96
5. Czynniki kształtujące nierównowagę strukturalną .....	98
5.1. Czynniki strukturalne – pojęcie, kryteria oceny .....	98
5.2. Czynniki związane ze sferą realną gospodarki.....	99
5.3. Czynniki systemowe.....	106
6. Empiryczna analiza nierównowagi strukturalnej w krajach Unii Europejskiej (UE 15) .....	112
6.1. Saldo rzeczywiste .....	112
6.2. Saldo cykliczne .....	122
6.3. Saldo strukturalne .....	125

<b>Rozdział IV.</b>	
<b>NIERÓWNOWAGA STRUKTURALNA FINANSÓW PUBLICZNYCH W POLSCE .....</b>	<b>141</b>
1. Skala nierównowagi i główne tendencje.....	141
2. Charakter nierównowagi.....	145
3. Wpływ cyklu koniunkturalnego na nierównowagę .....	148
4. Saldo strukturalne jako przejaw fundamentalnych przyczyn nierównowagi .....	152
5. Saldo pierwotne i jego ekonomiczna interpretacja .....	155
6. Wpływ kosztów obsługi długu publicznego na nierównowagę strukturalną .....	156
<b>Rozdział V.</b>	
<b>STRUKTURALNE CZYNNIKI NIERÓWNOWAGI – SFERA REALNA .....</b>	<b>160</b>
1. Struktura demograficzna .....	160
2. Bezrobocie strukturalne .....	163
3. Struktura produktu krajowego brutto i wartości dodanej .....	170
4. Konkurencyjność gospodarki .....	175
5. Nierównowaga zewnętrzna .....	179
6. Próba kwantyfikacji przyczyn nierównowagi leżących w sferze realnej gospodarki	181
<b>Rozdział VI.</b>	
<b>SYSTEMOWE CZYNNIKI NIERÓWNOWAGI FINANSÓW PUBLICZNYCH ..</b>	<b>185</b>
1. Przekształcenia własnościowe .....	185
2. Zmiany w systemie dochodów publicznych .....	188
3. Wpływ systemu planowania dochodów budżetowych na nierównowagę .....	196
3.1. Charakterystyka metody badań .....	196
3.2. Dokładność prognoz budżetowych .....	199
3.3. Przyczyny rozbieżności w planowaniu dochodów podatkowych .....	201
3.4. Przyczyny rozbieżności w planowaniu dochodów niepodatkowych i dochodów z prywatyzacji .....	217
4. Wpływ przemian systemowych na strukturę wydatków publicznych .....	236
4.1. Ogólne tendencje w wydatkach .....	236
4.2. Zmiany w strukturze wydatków budżetu państwa .....	241
4.3. Zmiany w wydatkach na ubezpieczenia społeczne .....	245
4.4. Zjawisko ubóstwa materialnego .....	253
4.5. Zmiany w pozostałych wydatkach .....	257
5. Inne czynniki systemowe .....	263
5.1. Jakość i inflacja prawa .....	263
5.2. Zaległości podatkowe i niepodatkowe jako wyraz systemowej niesprawności aparatu skarbowego .....	265
5.3. Znaczenie ulg i umorzeń zaległości podatkowych dla nierównowagi w finansach publicznych.....	268
4. Integracja europejska szansą na ograniczenie strukturalnej nierównowagi finansów publicznych .....	274
<b>Podsumowanie .....</b>	<b>282</b>
Bibliografia .....	291
Inne źródła .....	295

Wykaz aktów prawnych .....	298
Źródła internetowe .....	300
Spis tablic .....	301
Spis wykresów .....	305
Aneks .....	306